

השיחה השבועית

מפי הרב אפרים כחלון שליט"א

יתרו

הרב אפרים כחלון שליט"א
RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org

פְּרִשֵׁת יִתְרוֹ

פְּרִשֵׁת יִתְרוֹ הַלְמוּד מִבְּעֵלֵי הַחַיִּים

מִי הִיָּה יִתְרוֹ?

בְּפִרְשֵׁתְנוּ רוֹאִים דָּבָר מְפֹלָא וְעֻקְרִי. הַפְּרִשָּׁה שְׁלָנוּ נִקְרָאת עַל שְׁמוֹ שֶׁל כְּהֵן מְדִיָּן, אָדָם שֶׁעָבַד כָּל הַחַיִּים עֲבוּדָה זָרָה, וְלֹא הִיָּתָה עֲבוּדָה זָרָה שְׁלֹא עֲבָדָה (רש"י שְׁמוֹת פֶּרֶק יח פסוק יא), אֲבָל הִיָּה לוֹ רִגְעַת שֶׁל אֱמֶת; כָּל חַיָּיו הִחְטִיא אֶת הָרַבִּים וְעָשָׂה מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא יַעֲשֶׂוּ, זֹכָה לְהִיּוֹת חוֹתֵן מִשָּׂה. וְלֹא רַק, אֲלֵא גַם בָּא וּמִיַּעֲץ כָּל מִיָּנִי עֲצוֹת, וּמִשָּׂה רַבָּנוּ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת (שְׁמוֹת יח, יג וְהֵלֵא).

הַנִּקְדָּה הֵרֵאשׁוּנָה שֵׁישׁ לְלַמֵּד מִזֶּה הִיא, אֶת גְּדִל עֲנֻתְנוֹתוֹ שֶׁל מִשָּׂה רַבָּנוּ. דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּתֵהֱלִים (קִיט, צט) אוֹמֵר, "מִכָּל מְלַמְדֵי הַשְּׁכֵלְתִי" - אֲנִי לוֹמֵד מִכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְלַמֵּד אוֹתִי, כִּמָּה זְמַן? כִּמָּה שְׂיֵהִיָּה מוֹכֵן לְלַמֵּד. לֹא כְּמוֹ הָאֲנָשִׁים שֶׁאַחֲרֵי רִבְעַת שָׁעָה אוֹמְרִים לָהּ: "תַּעֲצֹר, תִּקְצָר".

גַּם בְּנוֹ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה וְאוֹמֵר, "לֵךְ אֶל נְמֻלָּה עֲצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וְחֻכָּם" (משלי ו, ו), אֶל תִּגִּיד לִי שְׂאֵתָהּ לוֹמֵד רַק "מִכָּל מְלַמְדֵי" - אֵלּוֹ שְׂיִכּוּלִים לְלַמֵּד אוֹתָךְ וַיֵּשׁ לָהֶם דְּרָשׁוֹת וְהִרְצָאוֹת, אֲלֵא אִפְלוּ מֵהַנְּמֻלָּה אֶתָּה יְכוּל לְלַמֵּד.

עַד כִּמָּה הַגּוֹזְלוֹת מְדַדִּים?

הַיּוֹם בְּסִיעֵתָא דְשִׁמְיָא נִלְמַד קִצָּת מוֹסֵר שֶׁאַפְשָׁר לְלַמֵּד מֵהַנְּהַגַת

הַלְמוֹד מִבְּעֵלֵי הַחַיִּים

בְּעֵלֵי הַחַיִּים, וְכִמּוֹ שֶׁהַגְמָרָא אוֹמְרַת (עִירוּבִין דָּף ק ע"ב), שְׂאֵם לֹא הָיִינוּ מְקַבְּלִים תּוֹרָה הָיִינוּ לוֹמְדִים צְנִיעוֹת מַחְתּוּל, גִּזְל מִנְמָלָה, וְעוֹד כַּמָּה מְדוֹת שְׁכָתוּבוֹת שָׁם, שְׂאֵפְלוּ מַחִיּוֹת צָרִיף לְלַמֵּד.

הַגְמָרָא (בבא בתרא דף כג ע"ב) אוֹמְרַת, שְׂאָדָם שְׂמוּצָא גּוֹזְלִים שְׂמִדְדִים וְלֹא יְכוּלִים לְעוּף, הַפְנָפִים שְׁלֵהֶם לֹא מִיְמֵנוֹת לְעוּף, הַדִּין שְׂצָרִיף לְעִשׂוֹת הַשְּׁבֵת אַבְדָּה, צָרִיף לְבֹדֵק בְּתוֹךְ חֲמֻשִׁים אִמָּה, כֶּ-25 מָטֵר, הָאֵם יֵשׁ אִיזָה שׁוֹבֵךְ אוֹ קֵן שֶׁל מִיִּשְׁהוּ. וּבְהַמְשָׁךְ הַגְמָרָא (דף כג ע"א) מוֹבָא, שְׁחֲמֻשִׁים אִמָּה זֶה הַשְּׁעוֹר שֶׁהַגּוֹזְלוֹת שְׂבָעִים מִמָּה שְׂמוּצָאִים לְאָכֹל, וְיוֹתֵר מִחֲמֻשִׁים אִמָּה הֵם לֹא צָרִיכִים לְלָכֵת, לְכֵן בְּדָרְךְ כָּלֵל הַשׁוֹבֵךְ שְׁבֵתוֹךְ הַחֲמֻשִׁים אִמָּה זֶה הַשׁוֹבֵךְ שְׁלֵהֶם. וְעוֹד אוֹמְרַת הַגְמָרָא, שֶׁהַגּוֹזְלִים לֹא מְדַדִּים יוֹתֵר מִהַמְרַחֵק הֵזָה, כִּי הֵם לֹא רוֹאִים אֶת הַקֵּן (עֵינִן בְּשׁו"ע חוּשֵׁן מִשְׁפֵּט סִימָן רס סע"ף ח).

וּמִסְפֵּרַת הַגְמָרָא שְׂאָחַד הָאִמּוֹרָאִים - רַבֵּי יִרְמִיָּה, שְׂאֵל אֶת חֲכָמֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, מָה הַדִּין אִם נִמְצָא גּוֹזֵל עִם רֶגֶל אַחַת בְּתוֹךְ חֲמֻשִׁים אִמָּה וְרֶגֶל אַחַת מַחוּץ לְחֲמֻשִׁים אִמָּה?

כְּצִסּוֹ הַחֲכָמִים עַל שְׂאֵלְתוֹ וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ. וּמִבְּאֵר רַש"י (שם דִּיבוּר הַמַּתְחִיל וְעַל), כִּינּוֹן שֶׁהָיָה מְטָרִיחַ עֲלֵיהֶם בְּשְׂאֵלוֹת. הַתּוֹסְפוֹת (דִּיבוּר הַמַּתְחִיל וְעַל) אוֹמְרִים עוֹד יוֹתֵר: אִם חֲזוּ"ל אָמְרוּ שְׂעוּפוֹת מְדַדִּים עַד חֲמֻשִׁים אִמָּה אִזּוֹ אֵין מִשְׁגַּ כְּזֶה אִפְלוּ שֶׁל פְּסִיעָה אַחַת יוֹתֵר! סוּפוֹ הָיָה שְׂעַל יְדֵי מַעֲשֵׂה שֶׁהוּא הִרְאָה עֲנוּהַ הַחֲזִירוּ אוֹתוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ (בבא בתרא דף קס"ה ע"ב), כִּינּוֹן שֶׁבְּהַתְקַלָּה חֲשָׁדוֹ בּוֹ שֶׁהוּא מְנַסֶּה לְהִרְאוֹת גְּדוֹל מַדְבְּרֵי חֲזוּ"ל חֵס וְשְׁלוֹם.

יֵשׁ לְצַעֲרֵנוּ הִרְבֵּה אֲנָשִׁים בְּדוֹרֵנוּ שֶׁהֵם חוֹלִים בְּמַגְלוּמְנִיָּה - הֵם מְדַמְּיָנִים שֶׁהֵם יוֹתֵר חֲכָמִים וְיוֹתֵר מְבִינִים וְיוֹתֵר יוֹדְעִים מִחֲזוּ"ל, מִהַרְמָב"ם, מִרַש"י הַקְדוּשׁ, זֶה נוֹבֵעַ מִהַגְאֻוֹה הַסְרוּיָחָה שְׁלֵהֶם.

פְּרִשֶׁת יִתְרוֹ

מוֹסֵר מֵהַיּוֹנִים

חֲשַׁבְתִּי בְּסִיעֵתָא דְשִׁמְיָא לְבָאֵר עוֹד בְּדַרְךָ הַמוֹסֵר, כַּמָּה מוֹסֵר
אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְלַמֵּד מֵיוֹנִים. יֵשׁ אָדָם שְׂיֵשׁ לוֹ מֵה לֶאֱכֹל הַיּוֹם,
יֵשׁ לוֹ פְּרִנְסָה בְּרוּךְ הַשֵּׁם וְהוּא גוֹמֵר אֶת הַחֹדֶשׁ, אֶתָּה שׂוֹאֵל
אוֹתוֹ: "אֶתָּה שְׂבֵעַ?", "כֵּן, אֲכַלְתִּי עֲכָשׂוֹ". לָמָּה אֶתָּה דוֹאֵג מֵה
יְהִיֶה אַחַר כָּךְ? הֲרֵי הַיּוֹנָה אַחֲרֵי שֶׁהִיא מְמַלֵּאת אֶת הַפֶּרֶס שְׁלָהּ
בְּחַמְשִׁים אֲמָה הִיא לֹא עוֹשֶׂה אֶפְלוּ פְּסִיעָה אַחַת יוֹתֵר! וְאֵלּוּ אֶתָּה?
עוֹבֵד יֵשׁ שְׁעוֹת בְּיוֹם, וְזוֹ רַק הַמְשֻׁמֶרֶת הָרֵאשׁוֹנָה שְׁלָהּ. אַחֲרֵי
זֶה עוֹד יֵשׁ שְׁעוֹת מְשֻׁמֶרֶת שְׁנֵיֶה וְיֵשׁ שְׁעוֹת מְשֻׁמֶרֶת שְׁלִישִׁית.
אֵין לוֹ זְמַן לְנִשְׁם, הַגְּמָרָא אוֹמְרֵת (בְּרִכּוֹת דף ג ע"א), שְׁבַמְשֻׁמֶרֶת
הָרֵאשׁוֹנָה בְּלִילָה כָּלֵבִים צוֹעֲקִים, לֹא יִשְׁנִים - גַּם הוּא לֹא יִשָּׁן.
בְּמְשֻׁמֶרֶת הַשְּׁנֵיֶה חֲמוֹר נוֹעֵר - וְגַם הוּא עֵר בְּלִי הַפְּסָקָה. לָמָּה?
עוֹד כֶּסֶף וְעוֹד כֶּסֶף. הַיּוֹנִים מְפַסְּקוֹת לְחַפֵּשׂ אֲכָל אַחֲרֵי חַמְשִׁים
אֲמָה, וְאֶתָּה הָאָדָם, בְּחִיר הַבְּרִיאָה, שְׁכָל הַחַיּוֹת נוֹעְדוּ לְשִׁמְשׁ
אוֹתָךְ (קִידוּשֵׁין דף פב ע"ב), עוֹבֵד בְּלִי הַפְּסָקָה?

וּבִקְאֵת אָנוּ רוֹאִים שְׂאֵם הָאָדָם עוֹבֵד יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהוּא צָרִיךְ עֲכָשׂוֹ,
וְדוֹאֵג עַל הָעֵתִיד הוּא לֹא יַחְזִיק מִעֲמֵד בְּבֵית הַמְדַרְשׁ, הַיֵּצֵר הָרַע
יִפְתָּה אוֹתוֹ לְעֹזֵב אֶת הַכוֹלָל וְלִלְכֵת לְעַבֵּד. וְלָכֵן הוֹצִיאֵנוּ אֶת רַבֵּי
יְרֵמְיָה מִבְּיַת הַמְדַרְשׁ, לְרִמּוֹז, אִם אֶתָּה תַעֲשֶׂה עוֹד פְּרִנְסָה וְעוֹד
פְּרִנְסָה בְּשִׁבִיל הָעֵתִיד וְלֹא תִסְתַּפֵּק בְּמָה שְׂיֵשׁ לָךְ עֲכָשׂוֹ, אֶתָּה לֹא
תַחְזִיק מִעֲמֵד בְּבֵית הַמְדַרְשׁ עִם הַדְּאָגוֹת הָאֵלֶּה.

מְדָה כְּנֻגַד מְדָה

יֵשׁ דְּבַר נוֹסֵף שְׂאֲנַחְנוּ לּוֹמְדִים מִפְּרִשֶׁת יִתְרוֹ. יִתְרוֹ מְגִיעַ וּמִשָּׂה
מְסַפֵּר לוֹ אֶת כָּל הַנְּסִים שֶׁעָבְרוּ (שְׁמוֹת יח, ח), "וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְּרוּךְ

הלמוד מבעלי החיים

ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה, אשר הציל את העם מתחת יד מצרים" (שם פסוק י), שתי הצלות, מיד מצרים ופרעה, ומתחת יד מצרים, כיון שעם ישראל היו משעבדים גם בגוף וגם בנפש, והרגישו תמיד עבדים בנפשם ושיד המצריים עליהם, וה' הוציא אותם מתחת היד הזו - ההרגשה הנוראה הזו. ואומר יתרו "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים כי בדבר אשר זדו עליהם" (שם פסוק יא) ממה התפעל יתרו? מזה שיש מדה כנגד מדה (עיינין שם בפירוש רש"י ותולדות יצחק קארו ובספורנו), מהדבר הנפלא הזה, בדקות המיחדת שהקדוש ברוך הוא תופס את האדם בדיוק במדה שהוא התנהג עם אחרים.

נהג המונית הערבי והחרדים

כמה אנחנו צריכים להקפיד לזכות את הרבים, שהם יבואו ויגידו את המשפט הזה "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים" - זה קדוש השם מאין כמהו. היום יצא לי לנסע לאיזו דרשה ברוך ה', ובדרך חזור עליתי עם נהג מונית ערבי, זה מה שהגיע, זה יותר נח לפעמים כי לא צריך לנסות להחזיר אותו בתשובה בדרך...

אמרתי לו "יש לך איזה ספור לספר?" הוא אמר לי: "תראה, כמה פעמים היו אצלי בחורים חלונים, לא כמוך, הייתי אתם שש שעות בתור נהג, נוסע ממקום למקום. הם בקשו לעצור לכמה דקות ללכת להביא משהו, השאירו בחורה אחת במונית והלכו, ואנחנו מחכים מחכים, והם לא חוזרים". הבחורה שנשארה ברכב אמרה: "אני אלך לראות איפה הם", ונהג המונית מהנסיין המר שלו הבין שהם ברחו, הוא לא הסכים לה ללכת: "תשלמי ותלכי", היא התחילה לצעק עליו, מה אתה תופס אותי, היא התקשרה למשטרה והעלילה עליו עלילות. מיד הגיעה המשטרה

פְּרִשֵׁת יִתְרוֹ

וְעָצְרָה אֶת שְׁנֵיהֶם, לָקְחוּ אוֹתוֹ לְעוֹד שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת בְּמַעְצָר. חָקְרוּ אוֹתוֹ, הוּא סִפֵּר הַכֹּל לְקַצִּין שָׁם. אָמַר לוֹ הַקַּצִּין: "תּוֹתֵר עַל הַנְּסִיעָה וְנִסְגַּר אֶת הַתִּיק, אֵין מָה לַעֲשׂוֹת!". וְאָז הוּא אָמַר לִי מִשְׁפָּט, הַנְּהַג הָעֶרְבִי הַזֶּה: "אֲצַלְכֶם הַדְּתִיִּים חֲמֻדוֹלִילָא [בְּרוּךְ הוּא] אֵין אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אִם יַעֲלֶה אֲצַלִּי בְּחוּר חֲרָדִי וְאוֹמֵר לִי: "חִפָּה לִי שְׁעָה שְׁעָתִים", אֲנִי מְחַפֶּה לוֹ, מֵאַמִּין. אֲבָל אִם חֲלוּנִי יִגִּיד לִי תְּחַפֶּה לִי שְׁתֵּי דְקוֹת אֲנִי לֹא מְחַפֶּה, רַק אִם יִשְׁלַם לִי מִרְאֵשׁ. אַתֶּם הַחֲרָדִים כָּל מְקוֹם שְׁאַתֶּם מְגִיעִים מְבָרִיחִים אֶת הַפֶּשַׁע וְהַעֲבָרִינוֹת". אָמַרְתִּי לוֹ: "אֵל תִּדְאָג, עוֹד מְעַט כָּלָם יִהְיוּ דְתִיִּים, בְּעִזְרַת ה'". אֶת זֶה אוֹמֵר נֶהַג עֶרְבִי, זֶה מָה שְׁאַמֵּר יִתְרוֹ: "עֲתָה יִדְעָתִי כִּי גָדוֹל הוּא מְכַל הָאֱלֹקִים" - רוֹאִים שֶׁהַחֲנוּךְ הַחֲרָדִי מְצָלִיחַ, הַחֲנוּךְ הַיְהוּדִי הָאֲמִתִּי הָאוֹתְנָטִי מְצָלִיחַ. כִּמָּה שְׁנִסּוּ לַעֲקוֹר וּלְהַגִּיד "כָּכָל הַגּוֹיִם בֵּית יִשְׂרָאֵל" (עֵיין יְחֻזְקָא לַה, כה, ח), שְׁיִהְיוּ חֲכָמִים כְּמוֹ הַגּוֹיִם, עִם הַתְּנַהֲגוֹת גּוֹיִית, שְׁיִהְיוּ מְתַרְבְּתִים וְנִאוּרִים וּמְשֻׁכְּלִים, בְּפַעַל אֲנַחְנוּ רוֹאִים אֵיפֹה נִמְצָאִים הַפְּרוֹת הַטּוֹבִים וְהַמְשֻׁבָּחִים. וְהַתְּפִקִּיד שֶׁל כָּל יְהוּדִי וְיְהוּדִי בְּכָל מְקוֹם שְׁאֵלִיו הוּא הוֹלֵךְ, לְהַגְדִּיל אֶת שֵׁם ה', שְׁיִגִּידוּ כָּלָם "עֲתָה יִדְעָתִי כִּי גָדוֹל הוּא מְכַל הָאֱלֹקִים".

הַהֲבִדֵל בֵּין מֶלֶךְ לְכֹלֵב

הַגְּמָרָא (נִדְרִים דְּפַּרְשָׁי) כּוֹתֵב, מָה הַהֲבִדֵל בֵּין כֹּלֵב לְמֶלֶךְ? שְׁנֵיהֶם אוֹכְלִים, שְׁנֵיהֶם שׁוֹתִים וְנִהְנִים, עַל שְׁנֵיהֶם כָּל הַזְּמַן שׁוֹמְרִים, שְׁנֵיהֶם לֹא הוֹלְכִים לְשׁוּם מְקוֹם לְבַד, מָה הַהֲבִדֵל בֵּינֵיהֶם? אָז יֵשׁ אוֹמְרִים רְצוּעָה, קֹדֶם כֹּל יֵשׁ מְלָכִים שְׁגַם לָהֶם יֵשׁ רְצוּעָה, כָּל מִינֵי שְׂרָשָׁרָאוֹת, מָה גַם שְׁיֵשׁ כְּלָבִים שְׁאֵין לָהֶם רְצוּעָה. אוֹמַרְתָּ הַגְּמָרָא: כֹּלֵב כָּל הַזְּמַן נִהְנֶה אֲבָל לֹא מֵהֵנָּה, לֹא חוֹשֵׁב אֵיךְ לְגַרֵם לְאַחֲרִים שְׁיִהְנוּ אֲלֵא רַק רוּצָה לְהַנּוֹת בְּעַצְמוֹ, לְאַכֵּל, לְשִׁתּוֹת, לְטִיֵּל, אֲבָל

הלמוד מבְּעֵלֵי הַחַיִּים

מִלֶּךָ מֵהֵנָּה אַחֲרַיִם. כָּל אָדָם צָרִיךְ לַחֲשֹׁב כִּמָּה אַחוּזִים הוּא כָּלֵב וְכִמָּה אַחוּזִים הוּא מֶלֶךְ. יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׂכָל הַזְּמַן תֵּן לִי תֵן לִי וְתֵן לִי, "אַתָּה יָכוֹל לָתֵת לִי אֶת הַמָּנָה שְׁלֶךָ? נִכּוֹן אַתָּה לֹא רָעַב הַיּוֹם? פֶּשׁוּט רְאִיתִי שְׂיֵשׁ לְךָ פֶּסְטֶרְמוֹת טוֹבוֹת בְּסַנְדְּוִיץ", "מֵאִיפֹה אַתָּה יוֹדֵעַ שְׂאֲנִי לֹא רָעַב? וְשֶׁהַסַּנְדְּוִיץ יִסְפִּיק לִּי?", הוּא כִּבֵּר מִחֲלִיט בְּשִׁבְלֶךָ כִּמָּה קְלוּרִיּוֹת אַתָּה צָרִיךְ לְהִכְנִים בְּגוּף. הוּא סוֹפֵר לְךָ קְלוּרִיּוֹת, כְּדִי שֶׁהוּא יוּכַל לְקַחַת אוֹתָם אֵלָיו. אֵיזָה דְּבָר זֶה? "עֲזוּב אוֹתִי לְנַפְשִׁי, אַתָּה אֲכַלְתָּ אֶת הַמָּנָה שְׁלֶךָ מִסְפִּיק". מִתְקִים בּוֹ הִכְתוּב "וּבִטָּן רְשָׁעִים תִּחְסֹר" (משלי יג, כה), וְכִשְׂאֵתָה אוֹכֵל אַתָּה רוֹאֵה שֶׁהַעֵינַיִם שְׁלוֹ עָלֶיךָ, הוּא מוֹצִיא לְךָ אֶת כָּל הַחֶשֶׁק לֶאֱכֹל. כָּל הַזְּמַן הוּא בְּתַאֲוָה וְתַאֲוָה, כְּמוֹ כָּלֵב, פֶּעַם אַחַת תִּבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ לְטַעַם מֵאַרוּחַת הַצְּהָרִים שֶׁהוּא הִבִּיא, מָה הוּא יִגִּיד לְךָ? "אַתָּה לֹא מִתְבַּיֵּשׁ? אֵיךְ אַתָּה מִבְּקֶשׁ מִמֶּנִּי כִּזֶּה דְּבָר, זֹו אַרוּחָה שְׂאִינָה מְסַפֶּקֶת אֶת בְּעָלֶיהָ". אֵיזָה אֵינָה מְסַפֶּקֶת, יֵשׁ לוֹ בְּאֵגֶט יוֹתֵר גְּדוֹל מִמֶּנּוּ, אוֹ פֶּתָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מֵהֶרָאֵשׁ שְׁלוֹ וְהוּא אוֹמֵר לְךָ "סְעוּדָה שְׂאִינָה מְסַפֶּקֶת". הַפֶּתָה שְׁלוֹ אִם תַּעֲשֶׂה בָּהּ חוֹר בְּאֲמֻצָּע יִהְיֶה לָּהּ חַיּוּב צִיּוּצִית, וְהוּא קִמְצָן לֹא נוֹתֵן מִשְׁלוֹ כְּלוּם. וְהוּא עוֹד נוֹתֵן לְךָ דְּרִשָּׁה מוֹסְרִית, "אַתָּה יוֹדֵעַ מִי שְׂאוּכֵל מֵאַרוּחָה שְׂאִינָה מְסַפֶּקֶת לְבְּעָלֶיהָ הוּא בְּמִדּוֹר הַשְּׁנַיִ בְּגִיּהֵם" (ראשית חכמה שער היראה פרק יג המדור הב'), הוּא צוֹדֵק! אֲבָל לָמָּה אֶתְמוֹל כְּשֶׁרָצִיתָ אֶת הַמָּנָה שְׁלַ חֵבֵר שְׁלֶךָ לֹא חֲשַׁבְתָּ עַל זֶה?

אוֹתָם הָאֲנָשִׁים גַּם עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קִמְצָנִים, הֵם לֹא מוֹכְנִים לְעֲשׂוֹת מִשְׁהוֹ לְכָבוֹד הַשֵּׁם, אֲבָל לְבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ כָּל דְּבָר הֵם מִבְּקֶשִׁים וְדוֹרְשִׁים, וְעָלִיהֶם אוֹמֵר הַזֶּהֱרַקְדוּשׁ (תיקוני הזוהר תיקון יח דף לד ע"א) הִנֵּי כְּלָבִין דְּצוּחִין הֵב הֵב, הֵב לָן חַיִּי הֵב לָן מְזוּנֵי - הִינּוּ שֶׁהֵם דּוֹמִים לְכָלְבִּים שְׂצוּחִים הֵב הֵב כָּל הַיּוֹם, הֵב זֶה תֵּן, גַּם הֵם אוֹמְרִים כָּל הַזְּמַן לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: "תֵּן לָנוּ חַיִּים, תֵּן לָנוּ מְזוּנוֹת".

פְּרִשֵׁת יִתְרוֹ

אֲבָל מֶלֶךְ הוּא מְהֵנָה וְלֹא נְהֵנָה, לֹא מְחַפֵּשׂ מָה אֲנִי יְכוּל לְקַחַת, אִיךָ אֲנִי יְכוּל לְנַצֵּל, אִיךָ אֶפְשָׁר לְעַקֹּץ, זֶה לֹא מֶלֶךְ זֶה כָּלֵב.

אַל תַּחֲכוּ, תַתְּחִילוּ!

אֵת זֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְזַכֵּר, לֹא מְשֻׁנָּה בְּאִיזָה שְׁלֵב בְּחַיִּים אֶתָּה נִמְצָא, עִם חֲבֵרִים, עִם אֲשֶׁתְּךָ, עִם הַמְשַׁפָּחָה, עִם הַיְלָדִים, תִּזְכֹּר, אַל תִּהְיֶה כָּלֵב.

יֵשׁ בְּעַל שְׂכָל הַזְּמַן מְחֻפָּה, מְתִי אֲשֶׁתּוֹ תַעֲשֶׂה בְשִׁבִּילּוֹ, וְהֶאֱשָׁה גַם הִיא מְחֻפָּה, מְתִי הַבְּעַל יַעֲשֶׂה בְשִׁבִּילָהּ. אֲזוּ הֵם זוּג כָּלֵבִים, לֹא צָרִיכִים בֵּית, יְכוּלִים לְגוֹר בְּמִלּוּנָה, זֶה גַם יוֹתֵר זוּל. כָּכָה זֶה כְּשֶׁכָּל צַד רוֹצֵה רַק לְהַנּוֹת, אֲבָל אִם כָּל אֶחָד מְחַפֵּשׂ לְגֵרָם הַנָּאֵה לְצַד הָאֲחֵר, זֶה מֶלֶךְ! לָהֶם מְגִיעַ לְגוֹר בְּאַרְמוֹן, זוּ הַשְׁרָאֵת הַשְּׂכִינָה (עֵינַן סוּטָה דף יז ע"א).

חֲנוּךְ יְלָדִים

אִיךָ זֶה קָשׁוּר לְפָרִשָׁה שְׁלָנוּ? אֲנַחְנוּ רוֹאִים בְּפָרִשָׁה, שְׁמִשָּׁה רַבְּנוּ לְקַח בְּחֻזְרָה אֵת צִפְרָה אֲשֶׁתּוֹ, "וַיִּקַּח יִתְרוֹ חַתָּן מִשָּׁה אֵת צִפְרָה אֲשֶׁת מִשָּׁה אַחֵר שְׁלוּחִיָּה" (שְׁמוֹת יח, ב). יִתְרוֹ לְקַח אֵת צִפְרָה שְׁהִיְתָה בְּתוֹ אַחֵר שְׁלוּחִיָּה מִמִּשָּׁה וְהוּא בָּא אֶתָּה אֶל מִשָּׁה. "אַחֵר שְׁלוּחִיָּה" אֹמֵר רַש"י שְׁאֵמֵר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִדִּין "לֶךְ שֶׁב מְצַרִּים" (שְׁמוֹת ד, יט), וּמִשָּׁה לּוֹקַח אֵת מְשַׁפָּחָתוֹ וְנִפְגָּשׁ עִם אֶהְרֹן (שֵׁם פִּסּוּק כ), וּמִסְפָּרִים חַז"ל (מְכִילֵתָא דְרַבִּי יִשְׁמַעֵאל יִתְרוֹ - מִסְכַּתָא דְעַמְלַק פִּרְשָׁה א), שְׁאֶהְרֹן שָׂאֵל אוֹתוֹ: "מִי הֵם הַלָּלוּ?" אָמַר לוֹ מִשָּׁה: "זוּ אֲשֶׁתִּי וּשְׁנֵי בָנָי", אָמַר לוֹ אֶהְרֹן: "עַל הָרָאוּשׁוֹנִים אָנוּ מְצַטְעָרִים וְאֶתָּה בָּא לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם?", מִשָּׁה קִבֵּל אֵת

הלמוד מבעלי החיים

דברי אהרן ושלח בחזרה את צפרה אשתו עם בניו אל בית הסבא יתרו.

ושואלים המפרשים (עיינן אלשיך שמות ד, יח - כג), למה משה רבנו חשב לקחת אותם אתו מלכתחלה? מה יתן לו ומה יוסיף לו?

שמעתי מהמגיד הרב שלמה לוינשטיין שיחה, בשם אחד מהאחרונים שתירץ ואמר: משה רבנו חשש, עכשו הוא בא להוציא את עם ישראל ממצרים, והעסק לוקח קצת זמן, שהרי כל מכה היתה לוקחת זמן רב (עיינן בספר אוסרי לגפן פרשת וארא עמוד שע שסיכם את השיטות), וחשש משה שיאמרו עם ישראל: אלו אשתו והילדים היו כאן במצרים, הוא היה מזדרז יותר להוציא אותנו. משה רבנו לא רצה שיהיה חלול השם, לא רצה שיידברו, לכן אמר: אני אקח את אשתי וילדי לתוך התפת המצרית, רק שלא יהיה חלול השם.

אם כן למה אהרן לא קבל את הטענה הזו?

התשובה לזה, שאמר אהרן למשה: "אתה מוליך אותם למצרים, זה ערות הארץ (עיינן אלשיך פרשת מקץ פרק מא דיבור המתחיל "ועתה ירא")", 49 שערי טמאה (עיינן חומת אנך פרשת שמות אות יא), על הראשונים אנחנו מצטערים - אלו שהיו צדיקים ונפלו שם, הרי גדול המחטיאו יותר מן ההורגו (עיינן פירש"י דבריפ פרק כג פסוק ט), ואתה בא להוסיף את הילדים שלך שיכולים להתקלקל?". ומשה קבל את הדברים, שכן עם כל המחשבה והרצון הטוב שלא ידברו ושלא יהיה חלול השם, כיון שיש חשש של קלקול המשפחה הכל מתגמד. חנוך הילדים הוא מעל הכל! רגע, אבל יכול להיות שכלם ידברו עליה, שאתה לא מזדרז להוציא אותם ממצרים כי המשפחה שלך לא שם, יפגעו בה, יגידו שאתה סתם פוליטיקאי, לא אכפת לה באמת מהעם... משה רבנו לא אכפת

פְּרִשֵׁת יִתְרוֹ

לוּ מְכַל זֶה. אִם זֶה מַה שְּׁצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עוֹשִׂים, וְלֹא מִתְיַחֲסִים ל'רַעְשֵׁי רִקְעַ' שֶׁל הַמְדַבְּרִים לְמִינֵיהֶם.

מֶלֶךְ - אֵין עֲלָיו אֵלָא ה' אֱלֹקָיו

אִם נִתְבוּנָן נִרְאָה שְׁנֵה הַבְּדֵל נוֹסֵף בֵּין מֶלֶךְ לְכָלֵב, מֶלֶךְ הוּא מְנַהֵג, הוּא לֹא מִתְרַגֵּשׁ מִמָּה שְׁהָעָם אוֹמְרִי, הוּא מְחַלֵּט לַעֲשׂוֹת מַה שְּׁצָרִיךְ - וְעוֹשֶׂה, "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ" (משלי כט, ד), לְמָה? כִּי אִם הוּא יַחֲשֵׁב הוּא לֹא מֶלֶךְ הוּא עֶבֶד, "עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו" (בראשית ט, כה), כָּל אֶחָד יֹאמֵר מִשְׁהוֹ אַחֵר.

לְצַעֲרָנוּ זֶה אַחַת הַקְּלָלוֹת שְׁאָמְרוּ חַיֵּינוּ ל (סוטה דף מט ע"ב) שְׁתִּהְיֶה בְּדוֹר הָאֶחָרֹן: פְּנֵי הַדּוֹר כְּפְנֵי הַכָּלֵב, וּבִאֵר הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבִּי אֶלְחָנָן וְסַרְמֵן וְצ"ל (עיקבתא דמשיחא פרק הרועים אות יג) הַכָּלֵב כָּל הַזְּמַן מְסַתְּפֵל אַחוֹרָה, לְהִיכֵן אֲדוֹנוֹ הוֹלֵךְ, כִּכָּה גַם הַיּוֹם יֵשׁ הַרְבֵּה 'מְנַהֲגִים' שְׁמִסְתַּפְּלִים כָּל הַזְּמַן לְהִיכֵן רוּחַ הָעֵם נוֹטָה וְהוֹלֶכֶת וְהֵם מִתְאִימִים אֶת עֲצָמָם לְשֵׁם. הַגָּדֵר שֶׁל מֶלֶךְ שְׁאֵין עֲלָיו אֵלָא ה' אֱלֹקָיו (עייני הוריות דף יא ע"ב). הוּא לֹא חוֹשֵׁב מַה אוֹמְרִים? מַה יִּגִּידוּ? אֲבָל כָּלֵב כֵּן חוֹשֵׁב. כָּלֵב כָּל הַזְּמַן רוֹצֵה לְהַנּוֹת, הוּא חוֹשֵׁשׁ שְׁתִּפְּגַע לוֹ הַהֲנָאָה הָעֲכָשׁוּיִת אִם הוּא יַעֲצֹבֵן אֶת נוֹתְנֵי הַהֲנָאָה. לְצַעֲרָנוּ יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁקוֹרָאִים לַעֲצָמָם רַבָּנִים, הֵם נִמְצָאִים בְּקַהְלָה 20 שָׁנָה, וְרַב הַקְּהֵלָה מְחַלְלִים שַׁבָּת, וְהָרַב לֹא מַעִיר לָהֶם כְּלוּם... גַּם 'הָרַב' הַזֶּה מִתְנַהֵג כְּמוֹ כָּלֵב, הוּא מְפַחֵד שְׁכָבֵר לֹא יִבִּיאוּ לוֹ חֲתִיכוֹת בְּשָׂר, לֹא יִלְטְפוּ אוֹתוֹ, לֹא יִקְחוּ אוֹתוֹ לְטִיּוֹלִים - זֶה כָּלֵב! שְׁמִחֲפֵשׁ רַק לְהַנּוֹת וְלֹא לְהַנּוֹת אַחֲרֵים - לֹא לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים.

הַלְמוֹד מִבְּעֵלֵי הַחַיִּים

מֵאֵן מַלְכֵי? רַבְּנֵנוּ!

חַז"ל (עיי'ן גיטין דף סב ע"א) אומרים: מֵאֵן מַלְכֵי? רַבְּנֵנוּ! מִי הֵם הַמַּלְכִּים הָאֲמֵתִיִּים? תְּלַמְדֵי הַחֲכָמִים, שְׁכֵן מִי שֶׁהוּא מֶלֶךְ אֲמֵתִי וְנִכְנָס לְסִיטוּאֲצִיָּה כְּזוֹ הוּא מִיָּד אֹמֵר: "לֹא רוּצָה אֶת הַכֶּסֶף שְׁלָכֶם - הָעֶקֶר תִּשְׁמְרוּ שְׁבֵת". לֹא רַק שֶׁהוּא לֹא לוֹקֵחַ כֶּסֶף עַל הַהֲרָצָאָה, הוּא עוֹד מוֹכֵן לְשֵׁלֶם נְסִיעוֹת וְעוֹד, הוּא לֹא מִפְּחַד וְחוֹשֵׁשׁ מֵאֶף אֶחָד, לֹא מִסְתַּכֵּל מֵהַ יַגִּידוּ. זֶה הַהֲבָדֵל בֵּין מֶלֶךְ לְכֹלֵב שֶׁאֲפָשֶׁר לְלַמֵּד מִפְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ. מִשֶּׁה רַבְּנֵנוּ בֵּהֲתַחֲלָה חֲשֵׁשׁ שִׁיִּדְבְּרוּ, שִׁיַּגִּידוּ, יִהְיֶה חֲלוּל הַשֵּׁם, אֲבָל חֲנוּךְ יְלָדִים? מֵעַל הַכֹּל!

זֹאת הַסִּבָּה שֶׁמִּשֶּׁה רַבְּנֵנוּ הִצְלִיחַ לְהַנְהִיג אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לְמִרוֹת כָּל מֵה שֶׁדְּבָרוּ עָלָיו וְחָשְׁדוּ אוֹתוֹ בְּאִשְׁת אִישׁ (סנהדרין דף קי ע"א), בְּזוֹ אוֹתוֹ, רְבוּ אוֹתוֹ וְעָשׂוּ לוֹ צָרוֹת, וּמִשֶּׁה רַבְּנֵנוּ? לֹא מִקְפִּיד כְּשֶׁזֶה נוֹגֵעַ לְכַבוֹדוֹ, רַק כְּשֶׁזֶה נוֹגֵעַ לְכַבוֹד שְׁמַיִם, "וְנִחְנֹנוּ מֵהַ כִּי תִלְיֵנוּ עָלֵינוּ" (שמות טז, ז), אֲנִי כְּלוּם!! אֲנִי בָּא רַק לְהַנּוֹת אַחֲרַיִם, לְהַנּוֹת אֶתְכֶם, אֲנִי לֹא בָּא לְקַבֵּל. וְהוּא מַעֲיֵד עַל עֲצָמוֹ: "לֹא חָמוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׂאֵתִי" (במדבר טז, טו) - אֲפֹלוּ מוֹנִית לֹא בְקִשְׁתִּי שִׁיִּזְמִינוּ לִי, הַכֹּל עַל חֲשִׁבוֹנִי. אֵיךְ אָמַר אֲבָרְהָם אֲבִינוּ לְמֶלֶךְ סֹדֵם, "אִם מַחוּט וְעַד שָׁרוּךְ נֵעַל" (בראשית יד, כג) - אֲנִי לֹא רוּצָה כְּלוּם. זֶה הַהֲבָדֵל בֵּין הַצְדִּיקִים לְרָשָׁעִים, וּבֵין מֶלֶךְ לְכֹלֵב.

אֵל תִּגְנַב קֶרְדִּיט

דָּבָר נוֹסֵף שִׁישׁ לְלַמֵּד מִהַפְּרָשָׁה, שְׁאֲחֲרֵי שִׁיתְרוּ אָמַר אֶת עֲצָתוֹ וּמִשֶּׁה רַבְּנֵנוּ קִבֵּל אוֹתָהּ, לֹא מְזַכֵּר אֲפֹלוּ פְּעַם אַחַת שֶׁמִּשֶּׁה רַבְּנֵנוּ לָקַח אֵיזָה קֶרְדִּיט מִהַעֲצָה לְעֲצָמוֹ. הֵרִי סוּף סוּף אִם הוּא לֹא הָיָה מְקַבֵּל אֶת הָעֲצָה זֶה לֹא הָיָה נִכְנָס לְתוֹרָה, וְיִתְרוֹ לֹא הָיָה מְזַכֵּר בְּכֹלֵל. בָּא מִשֶּׁה רַבְּנֵנוּ וּמְקַבֵּל אֶת עֲצָתוֹ שֶׁל יְתְרוֹ, וְעוֹד אֹמֵר

פְּרִשֵׁת יִתְרוֹ

”וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חֲתָנוּ וַיַּעַשׂ כֹּל אֲשֶׁר אָמַר”. לא כְּתוּב ’וְהוֹסִיף עָלָיו’, ’וְהוֹרִיד’, אֶלָּא מְדִיק, מֵה שְׁאִמְרַת אֲנִי עוֹשֶׂה! שְׂרֵי עֲשָׂרוֹת, שְׂרֵי חֲמִשִּׁים, שְׂרֵי מֵאוֹת, שְׂרֵי אֲלָפִים, הַכֹּל. אִיזוֹ עֲנוּהָ! בְּדֶרֶךְ כָּלֵל אָדָם אוֹמֵר מִשֶּׁהוּ וְאִיךָ שֶׁהוּא מִצְלִיחַ יֵשׁ הַרְבֵּה קוֹפְצִים. אִיךָ אוֹמְרִים: ”הַכְּשָׁלוֹן הוּא יְתוֹם וְהַהֲצִלָּחָה יֵשׁ לָהּ הַרְבֵּה הוֹרִים”, כֹּל אֶחָד נוֹגֵס לְעַצְמוֹ אֶת הַהֲצִלָּחָה, וּמִשֶּׁה רַבְּנוּ לֹא מִחַפֵּשׂ כְּלוּם, ”וַיַּעַשׂ כֹּל אֲשֶׁר אָמַר” (במדבר יח, כד), כָּלֵם מִתְּפַעֲלִים מִהֶרְעִיזוֹן, וְהוּא אוֹמֵר לְכֻלָּם: ”זֶה חֲמֵי אָמַר”. חֲמֵי הָעוֹבֵד אֱלִילִים? זֶה שְׂכָל הַחַיִּים שָׁלוֹ הֵם טְעוֹת אַחַת גְּדוֹלָה? מֵה, אֶתְהָ צְרִיךְ אֶת הָעֲצוֹת שָׁלוֹ? וּמִשֶּׁה רַבְּנוּ לֹא מִתְּבַיֵּשׁ לוֹמֵר, הַכֹּל זֶה יִתְרוֹ.

זֶה רַק מְרָאָה לָנוּ כְּמֵה שְׁאִנְחָנוּ רְחוּקִים מִמֶּדְתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כְּמֵה אִנְחָנוּ יוֹתֵר קְרוֹבִים לְכָלֵב מֵאֲשֶׁר לְמִלֵּךְ. וְהַגְּמָרָא שְׁאוֹמְרַת ”מֵאֵן מְלָכֵי רַבְּנָן”, הִיא כּוֹלֶלֶת גַּם אֶת זֶה, אִם אֶתְהָ מְלָךְ אִמְתִּי תִהְיֶה אַחֲרִים, אֵל תִּהְיֶה רַק אֶת עֲצָמָךְ כֹּל הַזְּמַן, אִם אֶתְהָ ”מִשֶּׁה”, אִם אֶתְהָ תִלְמִיד חֲכָם אִמְתִּי, אֵל תִּגְנֹב קֶרְדֵּיט שֶׁל מִיִּשְׁהוּ אַחֵר, גַּם בְּרוּחָנִיּוֹת וְגַם בְּגִשְׁמִיּוֹת.

אָמַר פֶּעַם הַגְּאוֹן הַקְּדוּשׁ רַבִּי יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב קִנְיֵבְסְקִי הַסְּטִיפֶלְךְ זַצ”ל: ”בִּהְתַּחֲלָה אָדָם גּוֹנֵב חֲדוּשִׁים, אַחֵר כֶּף הָאָדָם גּוֹנֵב סְפָרֵי חֲדוּשִׁים, וּבִסּוֹף יִהְיֶה גָּנֵב רַגִּיל”. אֶפְלוּ שְׁגִנְבַת חֲדוּשֵׁי תוֹרָה זֶה לֹא הֵכִי חֲמוּר (עֵיזֵן בִּפְסִיקְתָא זוֹטְרְתָא לִקַּח שְׁמוֹת פְּרִשֵׁת מִשְׁפָּטִים פֶּרַק כֵּב סִימָן ג, וּבִשׁוֹת מֵהַר”ם שִׁיק חֶלֶק יוֹרֵה דְעָה סִימָן קִנו), הָעֲנִינִים יִתְגַּלְּגְלוּ, וְלֵךְ תִּדְעַ לְאֵן יִגִּיעַ, יֵשׁ סְכוּי שְׁבִסּוֹף הוּא גַּם יִגְנֹב אֶת הַמַּחְבֵּר שֶׁל הַחֲדוּשִׁים, ”וְגִנֵּב אִישׁ וּמְכָרוֹ” (שְׁמוֹת כֹּא, טז). לְמָה? כִּי אֵין גְּבוּל לְמִדּוֹת רְעוּת.

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִזְכֶּה אוֹתָנוּ שְׁנִזְכֶּה כָּלֵנוּ לְעִבְדוֹ בְּאַהֲבָה בְּלִבְבַּ שְׁלָם וּבְשִׂמְחָה, אָמֵן כֵּן יִהִי רְצוֹן.

